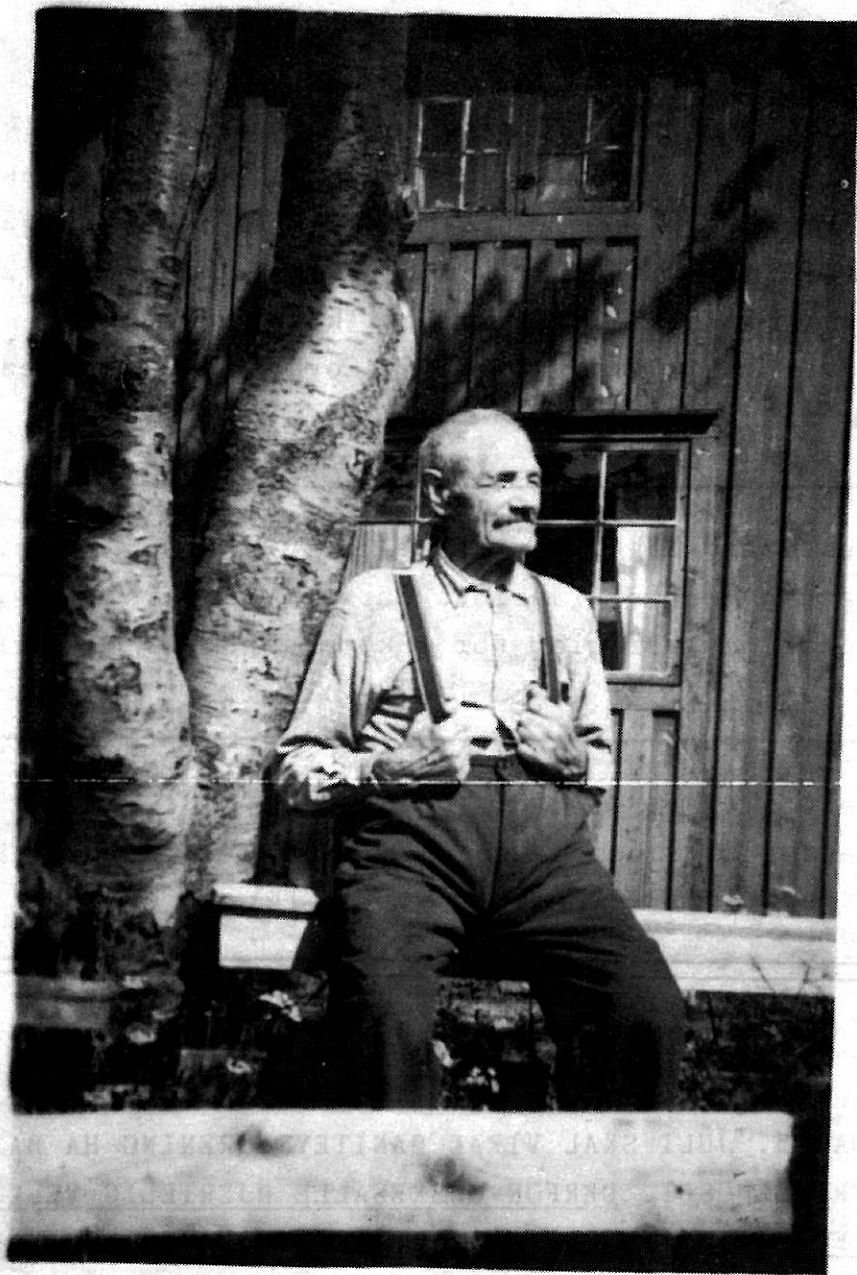

AUSTAVINDEN

ORGAN FOR VIDREK GRENDELAG

Årg. 8
1986

Nr. 2

Smånytt fra bygda

BÅDE PÅ BAKKAN OG PÅ VOLLEN SKAL DET BYGGES
GARASJER I SOMMER, HVEM BLIR FØRSY FERDIG ?

RALLARFEST

Den 15/3 var det Rallarfest på Grendehuset. Folk møtte opp i sin fineste rallarstas. Det sto Lapskaus på "menyen", - som nattmat. Musikken ble besørget av lokale krefter + litt forsterkning. Hans Gundersen framførte Elvis-showet sitt i kjent stil. Det ble solgt masse lodder og overskuddet av festen gikk til Grendehuset.

Hestebestanden på Vidrek er blitt fordobla i år. Vi har kjøpt tilbake den hesten vi solgte for et knapt år siden. Han viste tydelig at han var glad for å komme hjem, så nu blir han her for godt.

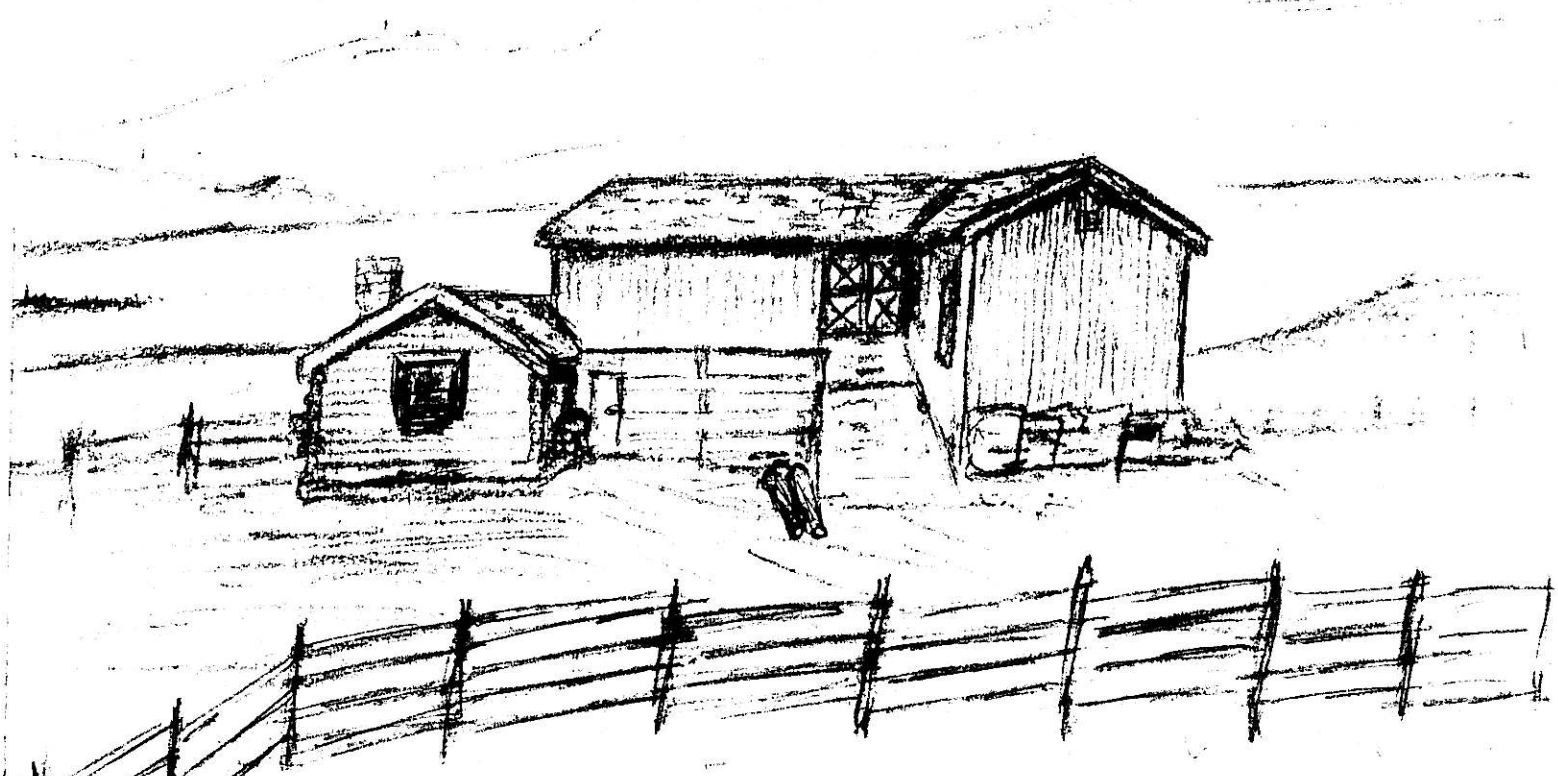
Gunnar og Kjell Olav skal bygge bruer i løpet av våren. De satser på låvebru begge to, og det skal være klart til nøyen er tørt. Hvem får nøyen inn først?

BASAR

LØRDAG 5. JULI SKAL VIRAK SANITEYSFORENING HA BASAR
PÅ GRENDEHUSET. DERFOR ØNSKESALLE HJERTELEG VELKOMMEN
DIT FOR Å STØTTE OPP OM EI ETTERLENGTASAK FOR "HUSET".

I

Skisse av den gamle Mellastjøfjæren.
- sett fra øst siden. (fra Libbjesåken.)

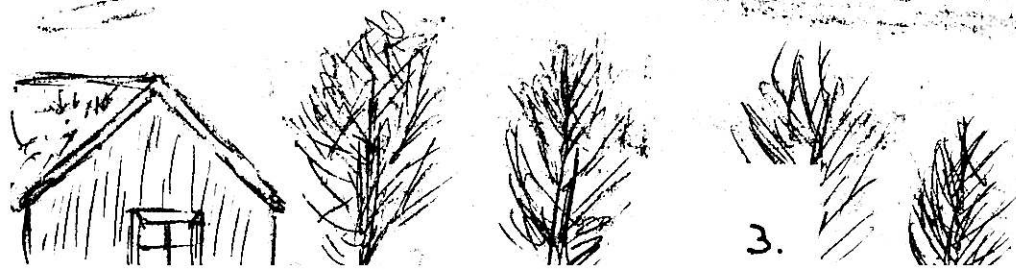
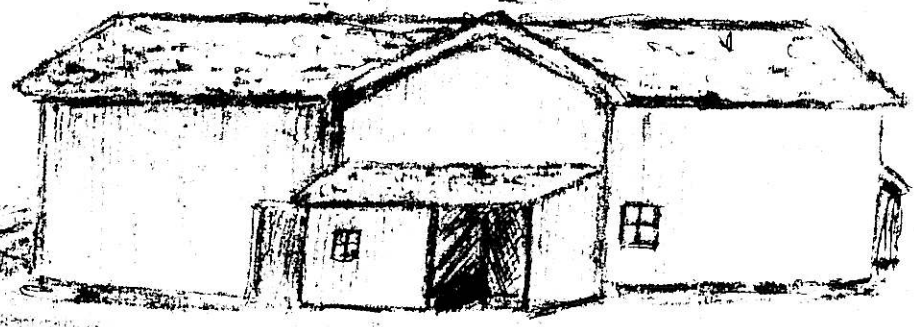
Det gamle eldhuset, - du var handkvernen (to sterner)
for å male korn, - du var en stor, murt bakstovv,
melbær, snekkubær og et loft for din sengetøy og klor

a.

II b.

Sjæen, - "Loa" og "Do-o-et"
- "Ja vi tingene når vi skulle
snakke fint!" Som den gamle
malte "benk i hagen - Tenk
om "dalt" kunne fortell det
som var hørt!

Sett fra "labrua"
"Nueigården"
Gummar-hills - 86

3.

JANTELOVEN

1. Du skal ikke tro at du er noe.
2. Du skal ikke tro at du er like så meget som oss.
3. Du skal ikke tro at du er klokere enn oss.
4. Du skal ikke innbille deg at du er bedre enn oss.
5. Du skal ikke tro du vet mere enn oss.
6. Du skal ikke tro du er mere enn oss.
7. Du skal ikke tro at du luger til noe.
8. Du skal ikke le av oss.
9. Du skal ikke tro at noen bryr seg om deg.
10. Du skal ikke tro at du kan lære noe noe.

ette fra boken om Janteloven om hvis ådeløse smaltymnet-
itet og intoleranse vil kvæle levivilt i fets vekst og utvikling.
et er boken om Jopen Årnakke som en gang har trykret i "Ingen-
mannsland".

Men først av alt er det en bok om livsmerkjennelse:
"Verden blir en annen mens du blunker" - kanskje en Gud har manifest-
ert seg i morgent, og det bare er i dag det er tydelig at han ikke
finnes.

Janteloven er skrevet i vana, og det som kalles "rettferdighet"
er gode mennesker: "mar ritt"

"Alene skal noe være i morgent som det er i dag"

"En flyktning krysser sitt spor" har ord på seg for å være
en av Sandemoses betydeligste romaner.

I denne boken frigjør han seg fra den tradisjonelle romanform,-
en i lønende psykologi- analytisk interesse er hans utgangspunkt, og
psykoanalysen et av hans viktigste hjelpemidler.

Opplevelser - hendinger i barne - ungdomsårene setter seg
fast,- kan bli bestemmende for hele livet.

Ungdommen er den tiden så man finner ut hvordan man skal
kan skjules og hvordan ens handle skal bli.

Sandemoses bøker er læst i korte løser,- forlaget er tydelig
takene. Det er du som skal finne fram.

L. K.

.....

HELVINGEN.

Vi skulle ha møttes til spinning noen kvelder i vår, men det
skar seg. Etter påske hadde vi førstehjelpskurs, og det ble
mange torsdager som gikk bort med helligdagen i mai. Kvelden
ble lysere og varmere, og det begynte å kile i grønne fingra,
så interessen for å sitte inne å spinne ble ikke så stor.
vi lover at vi prøver igjen til høsten, når det blir bedre for-
forhold for innendørsaktiviteter.

A

Hjemplassen min

Navn: ARNA JOHANNE FLØNES.

Årgang: 1954.

Utskarpen e ei bygd i Rana komune.

3,5 mil vest for Mo, fortsette vi videre på riksvei 805, havna vi på Nesna. Der anløpe hurtigruta, som korespondere med buss te Mo. Ellers foregår kommunikasjonen videre ut i verden via Mo, der e det jernbane og nord for byen ligg en småflyplass.

Utskarpen e ei jordbruksbygd. Det går på melkeproduksjon, sauer og jordbær i grove trekk. Mange jobber på Mo, de fleste på jernverket og koksverket, mange har et småbruk ved siden av. Bygda e langstrakt. En del av bebyggelsen ligg langsmed fjorden "Utskarpen" -- en sidearm av Ranafjorden. I oppveksten min bodde det folk på begge sider av fjorden. Nå e det omtrent avfolka på den eine sia. Vegen kom litt for seint.

Fram til 1964 hørte Utskarpen og bygdene rundt til Sør-Rana komune, -- sammen med Hemnsberget. Komunesenteret var da på Hemnes. Vi måtte i båt for å komme dit. Han "Thomas" gjekk to ganga i veka mellom Utskarpen og Hemnes. Båten heita forresten "NINNY". Hemnes va storbyen for oss da vi va små. Det va svære greier å få seg en Hemnestur, -- sjøl om vi hadde time hos tannlegen. Det meste av handelen foregikk sjøveien. Da bygda ble fløtta over te Rana komune, med Mo som hovedsete ble det etterkvart slutt med Hemnesturan. Båten slutta å gå imellom, -- og folk reiste te Mo i stedet.

Heime hos oss dreiv vi med saue og jordbær. En fin kombinasjon. Naboan våres, brødrene Stenhaug drev med jordbær i stor stil. Etterkvart va det fleire i bygda som fant ut at det va lønnsomt. Så det utvikla seg te å bi ei jordbærbygd. Det har vel stagnert en god del de siste åran -- men fremdeles e det mange som har et jordbærland. I starten på sesongen brukt vi å sett i veikanten og selg jordbær i kurva. Seinar vart det sjølplokking.

Eg kom som nr. 3 i en soskenflokk på 6. Eav oss kom ganske tett-, iløpet av 8 år. Mens sistemann kom ti år etter, da var eg 15 år. Ettersom vi var såpass mange, så var det alltid fullt hus hos oss. Naboongan va som oftast hos oss, eller så va vi hos dem. Det va god plass både ute og inne te allslags lek. Bare i middagskvila matt det va stillt, nåde den som bråka da-. Det luraste va å hold seg langt unna husan. Vi va ofte nedi fjæra, der fant vi mykkje rart, særleg etter ei uværnsnatt. Og så plukka vi skjell. Vi laga fjøs av mose og hadde full buskap.

I påsken brukt det å va spesiell lang fjæra, kanskje ikkje så lang som her på Virak - men lang nok.

Om våren da isen gjekk, va det artig å segle på istlak.

En ikkje helt ufarlig lek, men det gjekk heldigvis bra.

På vinterstid låg isen over heile fjorden, så da va det is-

tiske. Han pappa brukt å fesk på isen. Vi va med av og te

men det vart fort både kaldt og kjedelig å stå i ro.

Nei, da va det artigar å spark på isen.

Det bodde femhundre Utskarpværinger i bygda i min oppvekst.

På "Fallet" som e et slags sentrum i bygda, e det posthus,

Samvirkeleg og Ungdomshus. Skola ligg og i nærheiten.

I 1964 ble nyskola tatt i bruk. Da ble skolene i nabobygdene

Sør-Sjona og Straumbygda nedlagt. Noen år før ble skola på

Fuglstad lagt ned. - Det var i sentraliseringstida. En ting

som ble bedre var mer stabile lærere, -og lærer med utdanning.

Det var no så ymse da vi gjekk på gammalskola.

Da eg var 11 år, ble det starta skolekorps i bygda. Der var eg

med - først på tenor i 1 år, -sa på skarptromme i 5 år.

Fra da av ble 17. Mai den mest slitssomme dag i året.

Vi spelte i 4 bygder gjekk i fire tog og åt alt for mykkje

pølser, is og brus. Vi var som regel ganske tam på heimturen

etter siste spelling.

Heime dreiv vi med hest. Først hadde vi han Balder i masser

av år, og så fekk vi ho Ørstina. Omtrent alle andre anskaffa

seg jo traktor etterkvart, -men han pappa holdt på hesten.

Det kom "kje traktor te gards før broren min overtok.

Etterkvart som vi vaks opp, mått vi jo hjelp te heime. Særlig i slåttonna va det stridt. Hvis været var bra, tørka vi det meste på "breien". Resten hesja vi. Når de første høylissan sku inn, va det nesten kø av onga som ville trakk. Det va veldig populært i starten kvart år. Mens han pappa va på låven med lasset, sprang vi på veien og skreiv bilnummer. Eg hadde fleire notisbøker full. - Om kvelden etter ein slitsom dag, brukt hesten å bad i sjyen, da storkosa han seg. Og vi ongan bada når vi såg et høve te det. Det vart no helst i middagskvila eller om kvelden.

Når slåttonna va ferdig, brukt vi å ta ein ferietur-heile hurven. Det va ei heil Amerikareise. For det første va vi jo så mange, og så mått vi først ta buss, så en lokalbåt, deretter over i lettbåt, te slutt mått vi gå ett støkke før vi va framme ved hytta i Strandvatnet. -Der hadde vi noen fine dager, Vi fiska, plokka blåbær og leste gamle Donald-blad og Romantikk. Det e no nåkka eget ved å va på hyttetur.

På vinter'n vart det mykkje skigåing, det va mange fine bakka heime. I påsken va vi på fjellet, ialle fall en tur på "Fagervollan" - såframt været tillot det. Det ^{OR} når tima å gå over fjellet te bygdehytta, der vi brukte å ta inn. Der traff vi som ofttest kjentfolk. Samme turen tok vi som regel om sommer'n og. Det va `kje alltid ho mamma fekk va med på turan våres, når de minste ongan va for små te å gå så langt, eller hvis nån va sjuk, - så mått ho hold seg heime.

I bygda finns det masse lag og foreninge, -bygda lev og eg trur den kjæm te å overlev. Det e næppe fare for frafløtting i stor stil--sjøl om barnetallet har sunket, som ellers i landet.

Da eg va 17 år, reiste eg hjemmefra for å begynn på folkehøyskole i Mosjøen. Siden da har eg `kje bodd fast i Utskarpen. Etter det vart det husmorskola på Fauske--fordi eg ville prøve å komme inn i barnepleien. Det året laga russen en svær plakat, natt ^{te} 17. Mai, -som de hengte på ytterveggen på skola; FAUSKE KVINNEFENGSEL MED FJØSLINJE. -Det va jo en ganske treffende betegnelse syns vi, -for der var jo det meste forbudt. --Men vi hadde en artig fotballkamp den 17. Mai Jenten på Husmorskola mot læreran på gymnaset. Vi stilte jo i

full uniform,blårutat kjole og hætta.Vi hadde rigga oss te med både lege og sykesøster.Melkvogna gjorde nytten som ambulanse. Det ble vist både min første og siste kamp.Lattermusklan va øm i fleire daga etterpå.--

Så bar det sørover. Det va ganske vanlig at de som gjekk på arbeidskontoret ble sendt sørover.Eg var innom både Aker Sykehus og Rikshospitalet,-- på diettkjøkkenet. Og ei stund jobba eg på hotell,-som stuepike.

Så kom eg inn i barnepleien i Molde. Etter det jobba eg i en barnehage i Oslo. Sjøl om eg trivdes i Oslo ,hadde eg heile tida lyst te å fløtte te -bake te Nord-Norge. Men det tok litt tid å riv seg laus. Det va jo litt rart å å fløtt nordover igjen og start på nytt,men eg har `kje angra på det.

Etter noen år i Saltdalen, havna eg altså her på Virak.

Og eg trivest bra her,-spesielt godt på Brubakken.

HELGEFRED

Det var en søndag på ettermiddag, og jeg hadde fått en beskjed om at jeg skulle være med på en tur i skogen. Jeg var ganske sikker på at jeg ville bli i skogen, og jeg hadde allerede pakket meg på. Men da jeg gikk ned til kjøkkenet, så jeg at det var noe i sikte. Der var det vanlig arbeidertid ute. Innenfor var den største operasjonen middagstid. En kvinne var på kjøkkenet, og hun tok på seg en skjorte. De røde hatter hang på kjøkkenet, og det så nylig godt at tennene lå i vann.

Etter middagen lå de voksne middagsskolen, og vi unge hadde beskjed om å være stille den tida. Vi prøvde så godt vi kunne, men var vel snar å glemme oss bort.

Vi hadde all verdens prosjekter på gang, f.eks. å dupe kaivan i et nyttidelig rituale. Dann fra et sytleglass ble helt over hodet på den, samtidig som vi sa det som skulle sies, og tørka rent av den med en nystreken kjøpmanduk.

Vi lekte sisten med nesten, og det var no med på. Vi sprang etter henne og ga ho et klapp på baken, snudde og sprang andre veien. Nesten etter oss og ga oss en puff, så stakk ho av, og vi etter henne.

I fjera var vi og leita naneskjøll som vi vaska og "arkiverte", i store pappesker, eller fanga masunger like før de var flyvedyktige. Vi kunne ha opptil tre under hver arm, og en sky av sinte maker over oss. Når bombinga ble for intens, slapp vi det vi holdt på og sprang hjem. Gjennomme ble både vi og kiarne lagt i vann for å få ammunisjonen fjerna.

En søndag oppdaga vi at det var et nvepsebol i ei sprekk i i veggen på huset. Vi stod lenge og nviska og lurte på hvor mange nvepsar som kunne holde til i et sånt bol. Hadde vi bare fått dem ut, kunne vi jo telle, men hvordan skulle det foregå? Vi gikk frem og tilbake og spekulerte, og holdt oss unna grusen på gårdsplassen så den ikke skulle knase under skoan. Tante og onkel skulle få ro i middagsskvila, så vi var veldig stille må vite.

På stabburstrappa stod ei blikkspann, og den kunne vi kanskje få bruk for. Om om vi slå den i veggen der nvepsen holdt til? Da måtte de vel komme ut. Om tenkt så gjorde. Spannet ble dundra i veggen, så noen nveps kom ut og tok flukten. Det gjorde ikke vi, vi fortsatte å slå laus på veggen mens vi vakk for ikke å vekke noen. Kor mange nveps som kom ut før vi ga opp, husker jeg ikke. Etter middagsskvila spurte onkel om vi fikk jaga bort nvepsen, og han syntes vi var flinke som hadde nviska for ikke å vekke dem. Han flirte godt da han sa det, så da først demra det for oss at vi ikke hadde vært så stille som vi trudde.

KONFIRMASJON

I ÅR HAR DET VÆRT TO KONFIRMANTER I BYGDA.
DEN 11. MAI BLE ANITA HÅHEIM KONFIRMERT,
OG DEN 18. MAI BLE ROAR GUNDERSEN KONFIRMERT.
AUSTAVINDEN GRATULERER FORELDR OG KONFIRMANTER.

NÅR I DAG SOM KONFIRMANT DU STÅR,
VÅRE TANKER MED DEG STRØMMER,
OG VI HÅPER INDERLIG DU FÅR
OPPFYLT DINE DRØMMER.

VJAREK GRAVLAND

Den har en skjellig vakker beliggenhet. Det er ment at det skal bevares mest mulig som naturområde.

I år er det 40 år siden den første fra bygda blei stedd til hvile deroppe, - og i 1906 - er det ca. et halvt hundrede av våre kjære, - unge som eldre - som hvilte der.

De aller fleste gravene blir tatt hånd om - og viser at vi i bygda minnes våre kjære, - og vi er tilfredse med at vi har de så nære, - at vi slipper "den siste reise" til ei anna bygd, slik det var for et par generasjoner siden.

Hvem vil i dag unnvare den vakre klengen - eller tonen fra klokka deroppe? Det er blitt meg fortalt at på juleaften blir klengen overført pr. telefon til utflyttede som har sterke røtter i bygda. Og så håper jeg at vi har fått en kirkegårdsforstander, - kvinne eller mann, - som har vært - og som fortsatt vil være med oss i å bevare stedet slik et gravland i et naturområde bør være.

Det bekymrer meg at de som tar opp et nytt gravsted, som mer som vinter, ikke gjør noe - eller mere - for å varme området rundt anslusstedet. På hver kan jo se følgene. Jeg tror å vite at det er en enkel sak, - nemlig tykk plast til å legge fra seg jord, sand og stein på. Jeg mener videre at det er helt nødvendig å ødelegge masse og lyng i de gravene der. Det tar mange år før sårne leges.

Klikketårnet trenger snart til maling. Med den rette innsett tar de ikke lang tid å få på et strøk.

Et lite "dukkehus" for hagespreyter, glass osv. blei lovet av parksjefen for noen år siden, - da vi fikk soppoidunken. Initiativet skulle bare settes ut i livet og utgiftene dekkes av kommunen.

Det var som hadde ikke den rette personen som tok opp dette den gang, men ingen skal for andre å prøve i gjen. I kjemvinden flytter ofte på løsliggende ting og det er ikke akkurat de som pynter mest.

Kanskje kunne vi få et lite utlestativ til va'nslangen? Det er ikke skadelig at den blir huffet og dratt med saurr og kankert.

Vi ønsker oss å få summer og kanskje en friluftsguistjeneste ler oppe i kanten av kommunen, - med kirkekauffe i sin enkelhet etterpå, om været står oss på.

Li. Ko.

.....

Laifemelding. (Vennverkets overdragelse)

No Lilly lovte kaffefest når kommunen hadde overtatt drifta. Og trur dukker at de har gjort det enda? - Å langtifra! Det kribler alle steder etter et påskudd til å feire - og svinge seg etter "Høgforsens brus", eller "Hammarvatnes sus".

Jeg er ikke mørkeredd, overtroisk eller mafiaredd. (har vært på Sicilia) Så derfor ringte jeg freidig kommunen og stilte min frågan. Og så kom eg va, mannen var blid - og vi spøkte og skøya litt om andre lokale artigheter og fortredeligheter. Han kunne fortelle meg at det noen som var missfornøyd med "spruten" - eller trykket som de kaller det. Og så no før mæg sjøl og egen del, at vatnet var en velsignelse i bygda, det var reint og godt, mjukt og fint. Og stor takk skal de ha som gjekk gårdmellom, som sleit på sind og skinn og kanskje fekk skuldertrekninger og det som mere var med seg ut gjennom døra. Kanskje kan vi ta en "prøvefest" utmed Storelva, Vi fikk sikkert låne område. --- avofra vi kan skue både "Forsen" og "Høgforsen" da da sei, Hall Olav?

Li. Ko.

BORDDEKORASJON UTENOM

DET VANLIGE

Skapelsen har ikkje medført samme resultat for alle. Noen blei storkjefta og andre lausmunna, - i verste fall begge deler på samme personlighet.

Jentungan får mange ganger ord på seg at de er "fletranes" når smilan blir mange og ikkje helt lydløse.

Damene ønsker som oftest å forbi unge, og dermed kan mange bevare den unge latteren som tegn på humoristisk sans. Alle ønsker jo et langt liv - og en god latter forlenger livet.

Kongress er mye benytta når det meines steder hvor en kan tilegne seg lærdom på kort tid. Underlig nok har jeg også vært innom den kategorien som deltaker.

Som seg hør og bør på den storslagne arena, deltok vi i en festmiddag på slutten av seminaret. Kvinnfolkan kunne brøste seg med det største deltakerantallet, - men noen mannlige røster kunne man ikke unngå å høre. En av dem var en kommunal "høvedsmann", - og han hadde ikkje så reint lite han ville si en sådan stund. Men å få det sagt var ikkje det enkleste for han, - for han lespe og det i 3.grad.

Om det var hans posisjon i samfunnet som gjorde at han trødde han eide kvelden, det kan ikkje æ skrive om, men han forsynte seg godt av kveldstunda.

Maten vi fikk var upåklagelig, - det tyda på at det kunne være halvsteekt får. I hvert fall kom kvartingen av lårbeinet på serveringsfatet vårt just da den "lespiske" mann starta sin veltalenhet til oss.

Mange av bordlaget hadde dannelses og vi andre skulle følge dem på beste måte. Derfor la ingen an på mattilbudet sånn bråsnart, - vi hadde jo dempa den største hungeren i første runde.

Men kvinnfolk flest er lidenskapelig snakkesalige og dveler ikkje med det de vil si, så det blei litt kviskrende utvekslinger etter som minuttan gikk. Replikkan økte både i omfang og volum. Fnisinga lot seg ikkje dupere med diskret å la ei hand dekke underansiktet, - der tennern er plassert både laust og fast.

Da den store mann omsider sa sine sluttord, - etter minst et trettitalls minutters veltalenhet - kom det resolutt fra ei saltværingstøtta "Dåkker, send knokan rundt vess di ikkje e blitt både kald og stiv".

Dermed sprakk latterbomba og 12 gap åpna seg for utblåsning. Ukomplisert gikk det ikke før seg; det kom et 1/2 sett laustenner gjennom lufta, men fikk ei mjuk landing i blomsterdekorasjonen som stod på bordet. Den nøgne eier heiv seg spontant over prydvekstan for å gjennfinne sitt edle gull. I denne stunds kvale blei trykket på stettvasen for stort, og hele blomsteroppsatsen datt over - gebisset la seg til hvile på den hvite duken. Det kunne ikke regjere sult hos den eieren, før der var mykje attåtnæring plassert på attersia. Tida hadde nok ikke strukke tel for tannpuss siste vekka.

For de som muligens hadde holdt på meir enn latter, løsna nok presset fra fleire åpninger.

Det blei visst ingen som forsøkte seg på knokan----svetten kom uten at man åt han på seg.

Herjangsværingen har det jo med å skryte, - og de lot ikkje sjansen gå fra seg for ei stund sia da de gjennom "Fremover" forkynte de hadde sett Kanadagås. For oss her i bygda var det ingen nyhet. 1.påskedag var Kanadagåsa i Silvika rett ned av hytta til Per Olof Roman, OG DET VAR ÆRLIGE ØYNE SOM SÅG DE SJELDNE FUGLER.

BARNEÅR PÅ BRUBAKKEN

Slik jeg husker det

Når verden var ikke så stor der ute ved elva. Ten sorgfrie barneår med lek i skogen og i fjæra er med i mine tidligste minner. Fyttebara vi fant på lyngen om våren som hadde overvintra under snyen hadde en alldeles fortreffelig smak, og gjorde nytte som drops for oss. Så hadde vi vel kanskje lite med fine leker, men sprang ned til fjæra om sommeren og der fant vi fine levende leker i form av småfisk og alt som levde på bunnen i elva ved fjæra sjø. Leira var oppvarmet på gode soldager, og vi fant skjell og mange ting vi hadde bruk for. Vi samla det i forklefanget og bar det med oss hjem for å leke med siden.

Det var ofte travelt å være lita. Noen ganger gikk vi tvikroket den lange dag med hendene forsiktig i vannet for å få fanget en liten fiskøyngel eller en liten flyndre som vi flytta over i små dammer på land. De små krypene endte vel som regel sine dager der, men noen ganger bar vi dem tilbake i sitt rette element. Så måtte vi holde øye med når mamma hadde hengt et kvitt plagg i vinduet, for da var det mat å få. Og mamma, hun var jo bestandig hjemme - - - -.

Det var ikke bare å leke heller i di dager! Tidlig krøkes som god krok skal bli" heter det jo, og vi fikk tidlig lære å gjøre nytte for oss. Om våren var det steinplukking dag ut og dag inn. Nybråttsåkeren ble delt opp i striper, og vi plukka ikke bar de store steinene men også alle de små. Edvard, Karen og Torgun hadde bøtter å plukke i, men jeg og Aine d'alta rundt med sånne 3 liters spann. Når spannet var full av stein var den skrekkelig tung å klatre opp på steinkryssa med og få tomt. Så var vi full av forventning til helga når pappa kom hjem. Holdt jobben for litt skryt over sin åker. Som oftest gikk det bra.

Etter hvert fikk vi gå til butikken når de som var størst skulle handle for mamma. Det var ingen E6 i de dager. Ten den gamle veien var veldig spennende, og med så avstikkere kunne vi oppleve en masse ting på vår ferd. I all sin skreplighet var den svart så barnevennlig i all slags var. Petra-bakken var jo en rarighet med alkens fine og kvite steiner, og når det regna så sildra og rant det alle steder. Ingen sak å hoppe fra stein til stein og inn på tørre tuer i krattet for å holde seg tørr til fots. Videre fra Petra gikk det greit oppover bakke. Litt tungt var det, men vi visste vi hadde lang vei og ble utrolig utholdende etter hvert.

Det var spennende når vi kom til Småsikan. Hadde det regna mått vi hoppe leng for å komme noclunde tørrskodd over. Vi husket å vaske sko og fingrer og ellers pusse oss om vi hadde noe leirskvett på oss noe sted, for nu var i jo snart fremme i bygd der alle de andre bodde.

Men så, endelig ut av den store tunge porten ved Gjørhaugen, og så stod vi der og så utover ei fin og svær bygd med masse hus. Det var som sjøiveste Roma for oss å skue. Synet for meg for hver gang vi kom står så klart for meg. At folk kunne bo så nært kverandre å ha det så fint. Og så stod bestefarhuset der. Jeg fikk nye krefter, og med et lite øyekast på klær og sko gikk vi trøstig i vei. Som regel var strøpestrekk og knapper på livet i orden, men skjbnen ville det jo ofte slik at når det virkelig gjaldt så kunne det eller annet spille oss et puss. Vi hadde bestandig ordre om å gå rette veien dit vi skulle, ingen avstikkere når vi først var blandt folk. Først innom bestefar og bestemor, og så, rett på butikken. Jeg fikk beskjed om å holde brødiskiva i penhånde hvis vi fikk av bestemor. Jeg var jo så fortvilet kjøvhendt.

Stemningsbilde fra brubakken: Her ser vi Gerda på fanget til sin mor Gyda, hennes far Karl, og hennes eldre søsken Jørgun, Karen og Edvardt. Yngstejenta i barnefløyken, Aine var ennå ikke kommet til verden da dette bildet ble tatt. (Fotograf ukjent)

Bestefar var vi så uendelig glad i, og det satte seg fast så mange rare ting i et barnesinn fra hans måte å være på. Han tok meg så fast og godt i armene sine, og hadde oss alltid sittende mot seg på fanget. Han så på oss og vi så på han. Ingen ord, bare noen lyder kom fra han som var både døv og stum, Men du verden for en kontakt. Ett hav av tid, godhet og ro lå i ansiktet hans. Jeg satt og nøt, og etter hvert lærte jeg meg å se om han var glad, trist eller dårlig i humør. Jeg fikk leke med ansiktet hans og rynkene som han etter hvert fikk så mange av. Det var sprog og ord vi vekslet, bare på en litt annen måte. Jeg fikk lære at det ikke er mest nødvendig med mange ord når en treffer sin venn, men måten en tar hverandre i hånden på og det en leser i andres ansikt og øyne betyr fremdeles en masse for meg. Bestefar lærte meg det. Han tok begge mine hender i sine, både den høyre og den andre, og for han var begge like.

Så handla vi på butikken, smør ost og brunost og gjær og sånne greie ting som hørte med til husholdningen i de dager. Vi rusla hjemmover, og sannelig var det godt med litt krøkebær å slappe av med den årstida den fantes. Vi drakk vann i Småsikan om vi var tørste og sprang glade hjem.

Men så var førskoletida slutt og jeg skulle på skolen. Pappa hadde ført en fortvilet kamp med meg fra jeg var bitte lita. Jeg måtte ikke vokse opp uten å holde skje og gaffel i den rette handa, og slttes ikke skrive og tegne med motsatt hand av den alle de andre brukte.

Når mamma lærte Jørgun og Karen å sy og strikke satte jeg meg i ei krå og følte meg anderledes og unyttig. Men jeg ga ikke opp, jeg lurte meg bak ryggen til de andre og der øvde jeg og fikk det til med kjeivhanda.

Men på skolen kom jeg som alle de andre ungene. Elisabeth hadde nok fått beskjed og tok det med forstand og viten. Da, for jeg hadde sørget for at bak ryggen på Karen hadde jeg lært meg og skrive tall og bokstaver med venstre handa. Det var bare og få dreiset dette over på den høgre. Det var dette som var så forferdelig vanskelig. Og så penalet da, som bestandig stod i motsatt retning av hva alle de andre sine gjorde. Det var bare det at sån måtte jeg ha det for å få det opp. For skulle jeg begynne å snu det, kunne det jo bli skrammel og lyd og det måtte vi helst unngå i de dager. Det var ro og orden i skolestua. Omsider klarte jeg å vinne over min uduelighet. Jeg lærte meg å skrive med den høre handa. Mammaes trøst var god å ha, og pappa vant jeg også over. Han skjønnte at dette måtte være sånn, tok en gammel ljà og laget meg en sigd til kjeiva mi så jeg kunne gjøre rett for meg som de andre både på kornåkeren og i lauvskogen. Fra den dagen har jeg bestandig følt denne ubeskrivelige varmen for han, jeg fikk vel bare aldri vist den frem. Ingen fortalte meg at jeg siden i livet skulle oppdage alle fordeler som det ofte er på en arbeidsplass for den som kan bruke begge hender like fort.

Ungene på skolen var full av daglige små hendelser. Ikke minst husker jeg at pappa kunne komme i slutten av den siste timen med hest og slede for å hente oss hvis det var mye snøvær og dårlig vær. Felge satt også på, og vår lille verden var lys og god å være i.

F6 kom, bilene kom og pløgen på vinteren. Store forandringer for unger med lang skolevei.

Jeg husker at alle ungene var gode venner, mot meg var alle snille og hjelpsomme. I skrivende stund går tankene til Reidar, Agnar, Jørgen og ikke minst tenker jeg på Jenny som jeg delte pull med. Det var så fint, og det var mange fordeler at de var så nær. Det var så fint når jeg følte meg usikker i ting vi ble spurt om av Elisabeth. Hun så det nok, men lot oss ha dette fellesskapet som var så fint.

Så har livet utærtet seg forskjellig for både meg og de jeg har nevnt navnene på, og alle de andre ungene på skolen. Etter hvert ser en betydningen av det en opplevde først. Slik skal det vel være.

Mitt eget lille barnebarn har vært her i dag. Jeg løfter lille Hans på fanget mitt så han kan se meg. Håper at han fornekter min rikdom og lykke over å få være bestemor. Mitt største ønske er at det i hans lille barnesinn kan få bo glede og varme som holder når det røyner siden i livet.

Det er godt å bo på Byåsen. Jeg har mange venner og hverdagen har alltid vært den beste for oss. Ungene bestandig frisk og i full fart med sitt. Sorg og tunge stunder får vi alle, og mine har vært mange. Jeg har dem bestandig med meg ut i dagen og i og arbeidslivet. Forsøker med meg selv og formidle og forstå andre. Jeg har i mange år arbeidet på kontorsiden i hjemmesykepleien her på Byåsen. Det har ikke bare vært arbeid men litt av livet mitt. Jeg har fått utfolde meg sammen med de andre på arbeidsplassen for at de som er gammel og har det vanskelig skal få det bedre. Et herlig og fint virke, og jeg har hvis ikke lagt nok merke til at det har slitt på meg mange ganger.

Jeg er for tiden sykemeldt, og det er en vanskelig periode. Legene sier det er virus og det kan ta tid. Så hvis dere nu kunne ordne dette for meg så blir jeg svært glad.

Vårsola er så fin i dag, og krokusen blomstrer så fint. Jeg skal nok slite meg ut av dette og bli sterk igjen. De venter på meg på arbeid. Og hør alle sammen. Jeg tror det er rett at noen av oss har reist fra heimpllassen, for jeg har fått erfare at Virakfolk de trenges over alt.

Kjærlig hilsen fra Gerda.

«NORGE VÅRT LAND» - OG ANDRE BOKER

Jeg har hatt ganske mange bøker mellom hendene gjennom f.eks. en vinter. Noen blir ikke gjennomlest, fordi en ikke liker dem. Andre syns en om og tar grundig gjennomgang på. Og her vil jeg nevne litt om tre bøker jeg har hatt stor glede av.

1.-"Norge vårt land" er et stort billedverk med hele 8 bind, med sidetall opp til 200. Det er fantastiske sider alle som en! Alle de nydelige fotoene har kort og klar tekstforklaringer. Fotografen har vært oppi fly, på fjelltopper, på bonivå, i båt, eller nede i tangsteinene på Løberget (utenfor Skjærвик). Motiv:- Skjomtinden og Skjombrua i fall sin velde! Det er i de to bindene med undertitlene "Fra fjord og fjære"- og "Mellom høgfjell og fjor som mest omhandler vår landsdel, - fra ytterste holmer til høgfjell. I tillegg til billedtekst er der utfyllende artikler om folk og land, og hvorfor - og hvordan landet vårt er så vakkert og mangfoldig. Skribentene er ganske lokalkjent og gir god informasjon om lokalmiljøet i fortid og notid. "Fortelleren" for vårt distrikt (Bodø-Troms grense) er Harry Westrheim. Han er kjent fra radio og TV, og er opptatt av eldre og nyere lokalhistorie. Han forteller bl.a. om Ofoten og sier. "Der var også storgårder og handelshus på sørsiden av fjorden. Alt i 1860-årene kom det igang handel og jektebruk på Vidrek. I denne tida fekk Indre Ofoten stadig større betydning på grunn av handel med folk fra grenseområdene. På Fagernes vokste det fram et handelsted som var den elste handelstradisjon innen det som idag er Narvik kommune!" - Her må jeg bemerke: I følge Joh. Reppen i "Vidreks elste historie", finner vi jo at bygda vår allerede i år 1356 var en storgård, eid bl.a. av fru Inger til Østrått, gift med en Gyldenløwe! Og andre kilder forteller at bygdene fra Ballangen til og med Skjomen lå under bygda her alt i vikingetiden. Ytterberg i "Narvik Historie" sier bl.a. om Mogens Pedersen på Vidrek, at han (f. 1681) drev jektebruk og gjestgiveri. -

Men dette var et historisk sidesprang av meg grunnet Westrheims "feilinformasjon". - Vi har da historisk bakgrunn i bygda!

Billedverket "Norge vårt land" er fantastisk, - men meget dyrt. Likevelli, se gjennom det, du finner det på biblioteket.

2.- All e godord som er sagt forann, kan også sies om ei anna lita billedbok: "Natur og bosetting i Lofoten og Vesterålen" - av Rolf Haugland. Han erkjenner å være helt amatør som fotograf og skribent. Men sannelig, en meget god debutant på begge måter.

Han har iallefall laget en nydelig presentasjon av våre nabo-distrikt. Mange av oss kjenner igjen motivene, men få av oss har vært så heldig med værforholdene som han. - Boka anbefales meget, Sluttes meg til Hauglands ord, "Bare så synd at jeg ikke kan overføre lyder og dufter sammens med bidene."

3.- Boka er ganske beskjeden i format. - "Ka du trur?-Epistler nordfra,- av Pål Espolin Johnson. - Dette er ikke noe "propagandaverk" om folk og land. Bare smålåtne glimt fra mennesker på grasrotplanet. Slik de var før, - i hverdag og helg. - med sine tanker og skikker. Hver på sin lille plass i verdenssamfundet, i arbeid og fritid. Kanskje mest i armod økonomisk, men rik og lykkelig med sin livserfaring og tilpasningsevne til bosted og levekår. Oftest ganske upåvirket av verdensbegivenhetene. Forfatteren har seilt som mannskap på hurtigruta langs kysten, og truffet mange forskjellige mennesker ombord og på kaiene. Men han traff ikke nokk mange, og gikk i land på leiting etter enno fleir. Han tok seg fram til de mange bortgjemte steder med båt og buss, robåt og sykkel. Og til fots der bare det kunne brukes. Vi får møte mennesker med tanker og meninger, som får igang gapskratten- og stille ettertanker, - alt ettersom. -

Vi som lever i og med en verden der det måles med kilometer/time og tusenkronersmål. En tid da barn knapt veit om sine beste-foreldre, ja tilogmed ikke veit hvor mor og far er "bortbyttet" i moderne samboforhold o.s.v. Slektet uten "røtter", og behov og mot til å erkjenne sitt opphav og sin hjemstavn. Her har Johnson mennesker mye å lære oss. De har harmoni og ro i seg.

Felles for alle disse bøkene jeg har omtalt, - du må ha for hånden et godt kartverk for å følge skikkelig med etter hvert. -

Jøko.

Ikke alle er like glade for å oppsøke doktoren, ikkje æg i alle fall! Meg bekjent finnes det ikke stoppeknapper for det ørene kan motta i gitte høver. Ikkje på mæg, i alle fall!

Jeg satt inne på ett av doktorens rom, - hadde fått ei sprøyte i underarmen og skulle vente litt. Doktoren og en ungdom kom ut fra de indre gemakker. Følgende replikker blei utvekslet.

"Ka ska æg gjær me denna lumbagoen"?

"Tja-a-a "vi" får vel prøve med høyfjellssol".

"Å, herregud æg som ikkje har beksømssko!"

(dette var en uke før påske!)

"Vi" hadde vondt, - den andre visste mere enn oss. Og noen må jo det.

Ikke sant?

17-Maifeiringa

Selv om godværet vi hadde ønska oss på nasjonaldagen kom en dag på forskudd, så gikk feiringa helt etter planen. En del av de som hadde unger ved skolen i Håkvik, begynte nok togtreninga der. I hvert fall kunne man observere flere fedre herfra ved kaffebordet, - kanskje de skulle spare på føttene så de kunne ofre alt for toget her heime.

Klokka 16 ganske presis slo Lilly avmarsjsignal på si selvlaga tromme og et 50-talls mennesker bevega seg fra Gjerhaugsvingen. En del av toget bestod av pent farga vogner uten hest,- men gjerne ei snill mor bak som skyver. I baktroppen hadde noen skyssende bilister funne seg til rette.

Fortroppen hadde familien Osvald tatt seg av,- med han sjøl som fanebærer og undersåttan med storflaggan. Det røynte sannelig hardt på kreftene å holde den nasjonale ære oppretta når vestavinden hjalp så godt til med fremdrifta. Det blei derfor ikkje heilt samme fart for de med og uten "seil", så de små og lette "etternøleran" bad tynt om nedsatt fartsgrense, - de fikk ikkje heilt det samme ut av medvinden .

Musikk hadde vi desverre ikkje i år, - men Lilly hadde ordna med taktbanker hengende på eget bryst - vanndunk og 2 grautsleiver. Bodøbussen's reisende fikk beskue Vidrek's syngende 17.mai-tog, og bare det var en sensasjon. Det kunne klikke iblant med samkjøringa på samme sang, men pytt, - det var alt gjort i god meining.

Som seg hør og bør på en slik dag, pleier 17.maitoget legge ruta rundt et gamlehjem eller lignende,- og tanken kom for oss at vi kunne gått rundt Åsheim,- men vi var redd det kunne være midt i middagskvila, så ferden gikk uavbrutt til grendehuset. Der var det mange som tok imot, både spreke og mindre gangføre.

Der hadde komiteen gjort det rett så trivelig med vakkert pynta bord og rød/hvit/blå-stas langt oppover veggene.

Ikkje minst prisverdig var buffet-bordet hvor det var flia med velsmakende kaker av mange slag og mykje anna for enhver smak. Kaffelukta var god - og smaken enda bedre. Alle som ikkje ønska den slags drikk, fikk tildelt brus. Dessuten kunne vi frôtse i pølser og is om lysten var tilstede.

Lek og alvor skal jo følges ad - og både store og små fikk utfolde seg i så måte. I den tida da strysekkan var i bruk ved sekkeløp, blei ikkje brukstapet så stort. Nå var det berre slems igjen av plastsekkan når leken var omme. Kjell-Olav har med rette tatt navnet Ravn, for det er mange fugletegn hos han. Når det ikkje gikk fort nok med svalehopp, strakk han ut armene og fløy i tillegg for å komme fort nok i mål. Han Lars - sønnen hans - kan nok komme til å fylle alt åpenland de har på Brubakken med potet når han får åran på seg, - han hadde godt lag med potetan under denslags tevling.

Enkelte skjær i sjøen såg det ut for det dokka opp innom klean for å sleppe ei 1/2 toms mutter nedetter kroppen. Selv om han Jan løssa på bukseleningen, var passasjen trang. Det måtte mangt et vrekkan tel for å oppnå det beste resultatet i kampen.

Et lite loddsalg var planlagt og det måtte utvides ulite for at alle skulle få delta i konkurransen om mange vakre gevinster.

Men som alle andre hyggestunder tok også denne slutt og både små og store måtte ta på heimveg.

Jeg - og flere med meg - ønsker å rette en stor takk til 17.maikomiteen for arbeidet de gjorde for at arrangementet blei så fint som det gjorde.

J. H. S. J. S. J. S. J.

LØSNING PÅ REBUS SIDE 34: "Endelig er det sommerferie".

ULOVELIG FISKE PA FJELLET

Alle i Saltvik veit så inderlig godt, at Virak Grunneierlag i flere år har drevet organisert styring av fiske og jakt i bygdas vann og utmark. Vi kunngjør dette hvert år i avisene. Dette er hele område som tilhører g.nr. 81- også områdene ut mot Ballangen grense og Saltvik ! -

Småviltjakta er no totalfredet.- Fisket er regulert med årlig vurdert antall utsalg av fiskekort. - Alle veit at disse er å få kjøpt hos Harry Johansen. Ellers gjelder vanlige almene bestemmelser for hele landet.

Men no har jeg i alt tre ganger opplevd at våre nærmeste naboer ute i Saltvik år etter år helt overser denne soleklare rett, til regulering av jakt og fiske. Aller mest trist - og frekt er det jeg opplevde i dag 8. juni 1986. 2 gode kjenninger fra Saltvik som også har hytter ved våre vann (Rundvann og Storvann) driver regulære uloveligheter:

1. Dorgfiske fra båt.
2. Uten fiskekort herfra.
3. Mens totalfredning på landsbasis gjelder!

DET ER AV SINE EGNE EN SKAL FÅ DET!

Saken er rapportert grunneierlaget. -

Jørgen Kongsbakk.

To små bitmalte kors

På kjerkegården i Skjomen har jeg flere ganger stått og sett på to små hvite trekors, med navnene: Knut Finnesen, f.9/6-1854,-d. 19/3-1934.--Og Karen Finnesen, f.14/4-1852,-d.19/6-1945.

Når vi sitter i vår blanke bil innover Skjomveien og kikker ut av vinduet, ser vi rett over for Kongsbakk en flekk med hus på som liksom "henger" i landskapet. Det er Mathisheimen, heimen til de to overnevnte. Alle vi som har levd noen år veit jo dette, men kanskje unge, og tilflytta folk veit lite om dette.

Jeg er klar over mulige feil fra meg, og ber om forståelse. Ingen har kunnet gi forklaring på hvorfor stedet heter Mathisheimen. Kanskje har en Mathis bodd der først. Det var Karens far John Larsen ^{først} vi veit om på stedet. I folketellinga fra 1865 er han 42 år og bor i Sandvik med sin familie, skrevet som "losjerende fisker". Kona hans, Inger Eidisdt. fra Efjord, barna Karen- 13 år, Johan Povl-2 år, samt hans mor enken Ellen Johnsd. bor også her. Ho er fra Sverige og har noen reiner. John har 60 dyr. Han er kjent som en dyktig båtkar og fisker. Men mest som bjørnejeger. Kort tid senere er han flytta ut til Trangskjomen og rydder seg en liten plass oppi lia. Jeg har sett tuftene på "Jo-Larsaheimen. Men noen år senere forteller min farfars dagbok i 1879, at han Jo-Larsa er igang med husbygging i Mathisheimen, etter allerede å ha bodd der noen år. Men plassen blei fradelte fra Moslinggården på Vidrek (no Karl Olsen)-først i 1891, for 400kr. Da er sønnene Johan og Peder eier. Men begge disse dro tidlig heimefra, slik at Karen blei den som hjalp foreldrene heime. Det kan være fristende å ta med bjørnehistorier, men de er så mange og dramatiske at det får være denne gang. Kan foresten ikke dy meg for å nevne, da ungjenta Karen krøp inn i bjørnehiet med en brennende fakke mot bjørnen som var redd varmen, men rasende. Far der John hadde børsa fam under armen hennes, og Karen hjalp til å styre børsa og skuddet rett i gapet på det store vilddyret!!

Karen blei gift med Knut Finnesen. Han var født i Efjorden, men hans far Finne Knutsen m.fam. flytta til Tuva i Ballangen. Det står i Ordet noe om "å være tro over lite". Karen og Knut var sannelig tro nokk mot sin livslagnad.-Noe synbar "lønn" blei det vel lite av.-De hadde i allefall 6 barn, tror jeg. Plassen fødte vel to tre kyr, okse og noen sauer og geiter.

Der var ikke melkebåt/buss å få sende sine produkter med for å få seg noen kontanter. Det blei merarbeid med ost og gomme, husdyr- og reinkjøtt. Og Knut var dyktig med jakt og fangst, - de tilvirke gode komoger og skaller for salg. Men vi skal huske at alt som skulle fra og til heimen måtte ryggbæres opp og ned den stupbratt lange kronglete stien til stoa. Og når uvær hindret båtferd, var vegen landveis i vanskelig tereng. Folk ibygda, og de fra Smalnesbugta trivdes hos hverandre. Mange kaffekopper og rømmekoller er satt fram til slitne saueleitære fra bygda her- generasjon etter generasjon. - Og generasjon etter generasjon av unger måtte forlate heimen og bo borte hos helt fremmede i bygdene i skoletiden. For syvåringen var det nokk følt å være borte fra mor så lenge. Også Knut var en kjent og dygtig bjørnejeger. - Det er forundelig at Knut blei 80 år- og Karen blei godt over 90 år før de døde. Og de har ei stor slekt etter seg spred omkring i landet.

Sønnen, Einar tok over etter dem, - og fekk bra stor familie. Han var også tro mot heimen, men måtte mye ut i arbeid. Også han bar mange tunge bærer i bakkene. Da Sofie døde, og barna blei voksne og flytta bort- fekk Einar seg ny heim ved vegen i Hesjevika. Dermed var det slutt for Mathisheimen som boplass.

I sauleitartida var jeg mange ganger der, og jeg husker Karen og Knut. Etter at tunet blei liggende øde har jeg flere ganger hatt kafferast oppe på høydene ovenfor. Det er fantastisk fin utsikt innover det meste av Skjomen. Men for disse slitets folk var livet noe ganske annet enn stemnings- stunder. De levde i og med naturen, utnyttet den, kjempet mot den - og hadde full respekt for den.

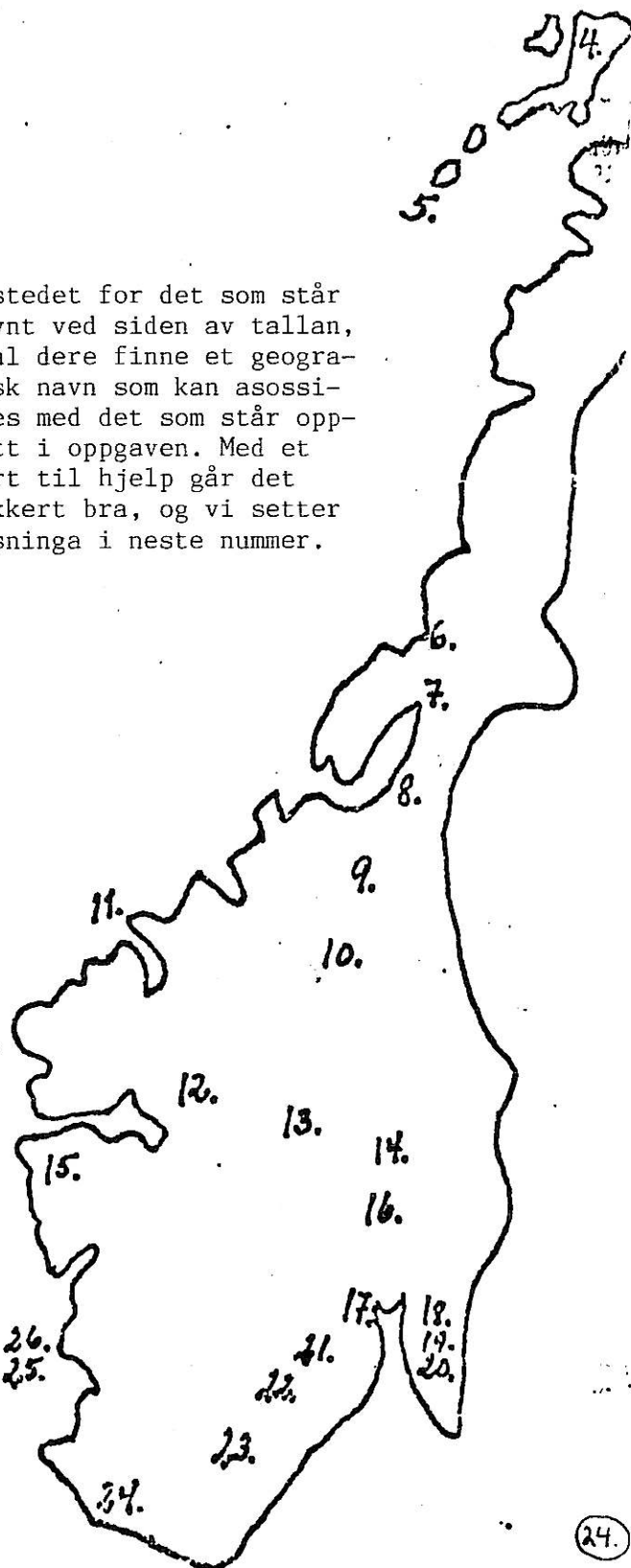
For noen år siden var jeg der på skitur. Aprilsøndagen var helt nydelig med varm sol og blankstilla fjord. Også da smakte kaffen, stillhet omkring meg og inni meg. Bare litt forstyrrelse av alle bilene på Skjomveien. -- Jeg tenkte selvsagt på menneskene som i mange årtider levde her i nøysomhet-, med gleder og sorger. Vi "flatlandsmennesker" med alle våre goder hadde gitt opp strakst.

Tidene har skiftet kolosalt- og menneskene med den. Og verden fortsetter sin gang, heldigvis ukjent for oss alle.

Jeg la også merke til sporene etter ei gaupe over trapphella-! Og kanskje en dag er også to små hvitmalte kors borte- og glemt. --

Jøko.

GEOGRAFI

I stedet for det som står nevnt ved siden av tallan, skal dere finne et geografisk navn som kan assosieres med det som står oppgitt i oppgaven. Med et kart til hjelp går det sikkert bra, og vi setter løsninga i neste nummer.

- 1 Slankstor Holme
- 2 Let etter agn
- 3 Langsom bekræftelse
- 4 Eier by
- 5 Stemme
- 6 Deilig saus
- 7 Glad i minneraler
- 8 Øke dyrket mark
- 9 Farge skryt
- 10 Plag Adams sønn
- 11 Ta
- 12 Idiotisk dyreplass
- 13 Telefonkiosk
- 14 Ti rom og kjøkken
- 15 Redd ikke mange
- 16 Fyrsted
- 17 Sauetjøs
- 18 Sportsartikkel
- 19 Spør ham (Engelsk)
- 20 Rettlede
- 21 Trekk gubber
- 22 Garnspissen
- 23 Gran/brann
- 24 Jeg er i stykker.
- 25 Han-hun
26. Krys/bukt.

SPORLØST BORTE

Fjæra nedførre her har alltid vært atraktiv for bading, steinsanking, sandhenting, surfing og dykkere.

Men nå har en ny stamme gjort seg merkbar -
SKYTTERE MED FORTØYNINGSBLÅSER SOM BLINK.

Under trening har de allerede greid å rydde vekk både hos han Reidar og han Osvald - og kanskje fleir uten at det har kommet oss for øran.

For noen år sida berga man ikkje katt eller hund unna børsepipen - i hvert fall om de gikk skogens veier. Men tida har snudd seg - det geværmunningan også, så no er det både land og hav.

De to fortøyningan var jo ikkje til heilårsbruk, men de får jo ikke anvende bruket på deltid heller når blåsenes ikkje kan berges i flytende posisjon.

J. Osvald.

DUGNAD

Torsdag 22. mai var det dugnad på kirkegården og vi kan i år som ellers sikkert snakke om den største deltakelse i kommunen - heile 31 lys levende deltakere.

River, spader og trillebårer var ikkje tatt med bare for å støtte seg på, - de var ikkje i ro. Den eine sekken førre og den andre etter blei fyllt med smårusk og dessuten gikk både Jørgen og Jørn André uavlatelig med hauga trillebårer, - så vi kan absolutt si at de også gjorde nytte for seg. Tidlig krøkes som god arbeider skal bli - så derfor var både Gjerhaugen og Vollen representert av både gangføre mødre og sine barn - de alle minste sovende, - men de er jo tilstede for å samle erfaring fra nyttig arbeid for si eiga heimbygd.

Til og med var det noen som lånte vekk rivene om noen var i beit, - så kunne de få en prat med naboen de ikkje hadde fått drøfta devalueringa eller andre aktuelle tema med. De som ikkje fikk høve til å strekke til den ettermiddagen, kan jo kvile seg til neste gang.

Barndommens St. Hans

Alle har vi har vi hatt vår barndoms St. Hans. Noen opplever den akkurat nå, og for andre ligger den langt tilbake i tiden.

Mangt har forandret seg med årene. - Men jeg tror forventningene er omtrent de samme i dag som de var for oss som opplevde vår barndoms St. Hans for rundt om et halvt hundre år siden. Det var nesten som å vente på Julaften.

Da som nå var været det som var det avgjørende. Ønsket var klar himmel, sol og blankstilla på havet. Røyken fra bålene skulle ikke ligge flat langs marka, men stige beint opp mot en blå himmel og fortelle folk rundt fjorden at her blir det feiret St. Hans.

Det var ikke varmelding med langtidsvarsel den gang. Nei det ble spørre heimlige spåmenn om hvordan de trudde været ville bli. Disse var da helst gamle bestefedre og varmeldinga kunne da ofte ta preg av det. De ville nå ikke skuffe sine mer og mindre øyenstener, så det ble gjerne spådd godt vær.

Men på tross av spådommer og inderlige ønsker så kunne du våkne til en grå og regntung dag. Likevel håpet du at det skulle bedre seg i løpet av dagen. Vi gikk der og gløtta om det ikke skulle bli et klarholl vestover fjorden. Og enkelte ganger skjedde virkelig underet. Plutselig var det kommet et blått holl i skydekket, det virket så klart og lyst kanskje fordi det var så etterlengta. Før du viste ord av det skein sola så det dampet i marka.

Når været var bra fra morgenen av var vi ungene nede i fjera og brendte tang-bål på formidagen. Det ble så tett og god røyk av det, og hvem kan si seg fri for at ikke tankenegår tilbake til barndommens St. Hans hvergang de kjenner lukten av brendt tang.

De mest brukte samlingsplassene her i bygda var Kråkbakksletta og Kirkesteinen, men av disse var nok plassen under Kirkesteinen mest benytta. Der ute var det litt vanskelig å finne materiale til bål, det er som kjent lite tang så langt oppe. På andre sida av elva lå det mye store røtter som antakelig stammet fra da elvenes ble ryddet. Her var vi gutter og hentet brendsel som ble dradd over på fjera sjø. Det ble da også rasket sammen mose og greiner fra skogen rundt omkring. Dette ble dagjerne gjort i god tid før selve St. Hansaftenen.

Ja hit kom de da fra heile bygda, kjerringer og kaller i alle aldrer, ungdom og ikke minst unger. Korger og spann med påsmurt mat, kan enda se for meg de kalde harkokte eggene som hørte med. Drikka skulle helst være sjokolade som enten ble tatt med ferdigkokt, eller kokt i fellesgryte på stedet. Denne matskikken var nå liksom høydepunktet i feiringa, da satt folk rundt på steiner og tuer mens de spiste, pratet og koste seg.

Så var det brusen. Da som nå skulle det være brus til St. Hans. Det var bare det at den gang ble den laget heime. Fem øre kostet en pakke brus-pulver enten den var av typen sitron eller rødbrus. Av en slik pakke blandet med vann ble det en flaske brus, - nå ja den bruste i allefall.

I de fleste familier ble det nok en liten diskusjon før en dro til St. Hanshågen. De litt større ungene ville nå helst ha på seg nyklean, men det var ikke moren enig i. De ble bare tilgriset og gjennomtrengt av røyklukt, det var jo en sport å springe gjennom røyken. Som oftest endte det med et kompromiss. Ikke skjelden kunne temaet være tøysko eller ikke tøysko. Både var de nå litt finere enn arbeidskalosjene og litt snopere når du skulle springe om kapp i Enkemann vil ha make, eller Slå på ring.

Da riksveien ble bygd ble en snipp av den rydda marka som hørte til "Brubakken" liggende ubrukt på nersida av veien, den fikk etter hvert navnet Kirkesteinsletta. Her ble en fin lekeplass for ungene og noen valser er det nok også danset her.

"Så var da dagen så passende til ende." Bålet var brendt ned, kaffen og sjokoladen var drukket opp. Etter hvert som sola seig og skyggene ble lengre kom også mygga og ville være med på feiringa.

Enkeltvis, eller flere i følge rusla så folket heim i den lyse sommer-natta. Vi unger ville gjerne være en stund til i lag med ungdommen som ikke hadde tenkt å ta kveld riktig enda. Men utsettelsen ble helst ikke invilget. Om enn litt motvillig så ble det helst til at en fulgte foreldrene heim, igrunnen både fornøyde og trette.

Vi skal igjen feire St.Hans, hvis været blir brukbart. Denne gangen håper vi alle vil komme til Kirkesteinen og feire kvelden på gammeldags vis. Kanskje kan vi være med på å skape et minne for de som om femti år her etter skal fortelle om sin barndoms St.Hans.

A.O.

TIL ALLE

LESESERE AV AUSTAVINDEN

TA MED VENNER OG BEKJENTE

OG BLI MED PÅ ST.HANSFEIRING

VED KIRKESTEINEN

SERVERING AV PØLSER OG BRUS, FOR EN RIMELIG PENGE

KJEMPESTORT BÅL

I TILLEGG BLIR DET ETT LITE BÅL UNDER STEINEN

(TIL Å STEIKE PØLSER PÅ)

LEKER OG MORO FOR BARN

KONKURANSER

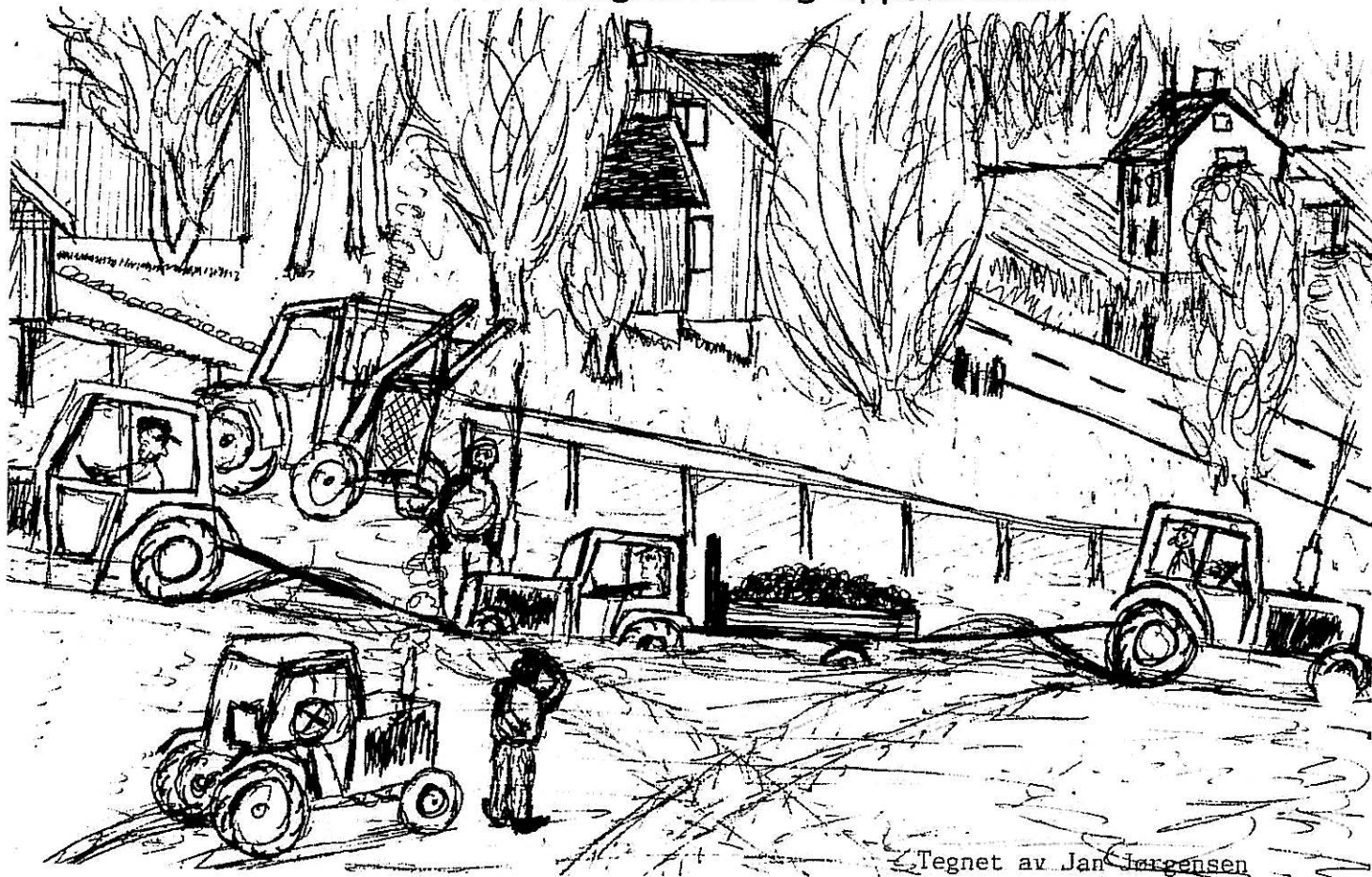
MUSIKK

(MED MULIGHET FOR EN SVINGOM)

VI MØTES VED

KIRKESTEINEN

Den Røde Pimpernell's begravelse og oppstandelse

Det var en tålig fin vårettermiddag, våronna va igang rundt i bygda. Så også på Indregard, kor Gaute Eidissen har leid jorda, mens gårdeieren sjøl sett i sin nye villa i furuskogen i Håkvik og sell unna hyttetomte til stressa og rekreasjonstrengende byfolk.

Denne dagen va det stein som skulle ut av åkeren. Et stort tilhengerlass av sorten var klart til å flyttes til tomte kor nyhuset på Gjørhaugen ska stå. Dette skulle normalt være en kurant affære, på en vanlig åker. Men i det her tilfelle gjaldt det en åker, som om den hadde vært i ett annet land lenger sør og øst, kunne egna sæ svært godt til risdyrking.

Det gikk ikke bedre enn at tofemtien - Fergusonsonen, den nye stoltheta på Gjørhaugen, sakk ned i gjørma. Det va såvidt bakhjula på traktoren kunne skimtes, og av tilhengeren va det kunn karman og selve lasset som va i overflata. Etter ei tid kom Jon Martin Overvåg med sin lille Ferguson 135, og tilbydde sin hjelp. Rett bak kom Austvindens J.S. som hadde fått nyss i ka som hadde skjedd. Kamouflert i kjeledress og kjørende på traktor måtte jo også han tilby sin hjelp.

Etterhvert ble kraftige tau festa i firhjulstrekkeren og i fellesskap prøvde vi med disse små utgavene av den engelske traktorfabrikkens jernhester å trekke doningen opp av gjørma. Men til ingen nytte.

Etter ei tid kom Jan Røssås kjørende forbi i bil. Like ettepå ankom han offanes og poffanes med en av sine blåe stoltheter kalt traktor.

Det som nå hendte va et syn som Austvindens utsendte seint vil glemme. Alt blei prøvd, utstyr rekvirert, litt fra hver gård, her skulle traktor og henger reddes. Og utrolig nok, ved felles anstrelgelser, ett par tømmerstokker og en samarbeidsånd som vi skjelden har sett maken til, klarte de tilslutt å få både traktor og henger med lass opp på tørr grunn.

Hele operasjonen tok flere timer, men som Jan Røssås så treffende bemerkte: "Tida går fort når man er i hyggelig selskap".

OM DYRENES FORHOLD TIL VÆRET, OG ANNA FOLKETRU

Fra gamle årganger av lokalhistorisk tidsskrift, ombyvernante .

Anda:- Når anda skrik nedmed havet om vinterkveldene blir det mildvær og regn fra vest. (Salten.)

Frosken:- Brenn en seg av varme skal en gnu brannstedet mot buken på en frosk !!- (Bjarkøy.)

Gauken:- Ja, den karen har vel rekorden i utsagn i folketrua. Gèl gauken i svart skog blir det mangeslags elendighet. Blant anna blir det mange lausingsunger dette året. (Malangen)

Kommer gauken ned til husene og galer,-er det noen på gården som er "feig". (Varsel om død.) Og så selvsagt alle ønskene under gauketreet, som vi kjenner så godt. Ellers skal en ikke sitte/ligge på barmark før gaukegal om våren, ellers blir en sjuk. Og først når gauken gøl fekk vi springe barføtt.(Alm. i Nordl.) Så mange ganger du hører gaukegal skal du få leveår. (Målselv) Også : antall gaukegal, skal det gå år før du blir gift.

Gåsa:- Kommer grågåsa tidlig om våren blir det tidlig vår.

Gåsbøgen:- Melder alltid godvær når den flyr over land og piper. (Begge fra Senja)

Hanen:-Gèl hanen om natta er det folk på gården som e"ffeig".

Og gèl hanen i mørkna "ser" han dauinger. (Trondenes)

Når folk driv sokning etter de som har druknet, tarfen hanen med i båten. Da gèl hanen når båten er rett over den omkomne.(Tjeldsund. Men toppmål av elendighet blir det når ei av hønsene galer!!--

Hesten:- Det blir styggevær når hesten rister seg mens han enno har greiet på seg.--Om hesten bråstopper i trav,"ser" han folk som er "feig"(dødsvarsel).Og er en da snar å springe fram og legge ørene hans i kryss (går det ann?) -får en se hvem det er. Hesten har ellers god kontakt med de underjordiske. (Tysfjord)

Hund og katt;- som åt gress, venta dårlig vær.Og tygde katta endatil på høystrå, blei det rettelig uvvær!!- Elendigheta med den svarte katta over veien, kjenner jo alle vettuge folk.

Kråka:- som skrik omkring husene, om morgenen,varsla"snart " regnvær(Tjedsund) Men da trur jeg det blir regn stadig stødt! Og jeg er enig med Kvæfjordfolk, som kaller kråka en"uflugl". Men ser du ho flaksende oppover deg,når du er "roen",blir det lite fisk. Setter ho seg derimot på båtripa,blir detjstorfangst. Samla ho segfi store flokker i potetonna, får vi tidlig vinter.

(Kvæfjor

Måsen:-som legger seg innover markene, venter regn og tåke. Og godvær når han flyr høyt.Ellers kjenner vi jo måsens nærver når det er fisk og sild i havet.En kan undres mye over hvad som er -eller blir, når måsen driver reirbygging på hustak,biltak, og mange andre rare steder!!--

Ramn:-viser også godværstegn, når den flyr utover havet og skriker.-Men ser du to ramner flakser og sloss i luften,vil en av ektefellene i huset snart dø bort.(Andøya.)

Reven;- som kommer ned til gården og skrik,venter snarlig lik.
(Også fra Andøya)

Snøspurven:- kommer med mere vårsny.Og uvær blir det når han flyr mot vindusruta.

Sjura;- som vaska seg i pytten, venta regn før dagen er omme.

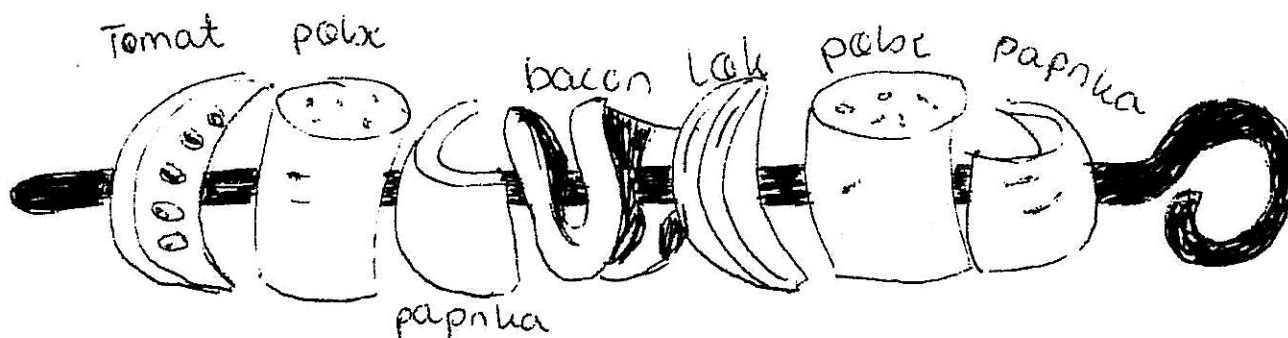
Tjelden:- har for det meste bare gode tegn,-for vår og vær.

Ser du to ilag første gangen om våren,blir du snart gift.--

Ellers har mangeandre fugler og dyr sine tegn og varsel.Men de har tilhold andre steder.Noe av disse aspektene kan nokk være bare tull.Men vi veit jo dyr og fugler har langt mer"kontakt," med naturen,og sterkere reaksjoner på denne, som vi"blindinger" - så noe av historiene kan ha mye sannhet i seg- likevell.

Jøko.

GRILLSPIDD

Nå som det snart er Sankthansaften, er det tid for grilling. Her har vi noe som kanskje kunne smake. Til det trenger du et spidd (helst jernspidd) store pølsebiter, tynne baconskiver, løkbåter, tomatbåter og paprikabiter, Disse ingrediensene kan selvfølgelig erstattes med annet kjøtt eller grønnsaker. Steies til det er ferdig. God fornøyelse.

POSTHENTING PÅ VIDREK FØR I TIDA

Å hente posten, når vi var små, det var en innholdsrik og artig affære, som vi gledet oss til hver gang.

Posten til Vidrek kom med Ballangsbussen (Hauklandbussen) annen hver dag, husker jeg ikke feil, var det hver tirsdag, torsdag og lørdag kl. 17.30.

Når mamma og pappa spurte om hvem som ville hente posten, var begge ungene på Åsheim villige med en gang. Det bar utover veien i full fart. På vinteren på spark, om sommeren på sykkel. Alle ungene på Vidrek + en del voksne møtte opp. Ungene møtte i god tid før den da grønn og rødmalte Hauklandbussen av gammelt kaliber med grind på taket og trapp opp bake og "tut" foran til motorkassen, kom og stoppet på "krysset". Enevold Kongsbakk, som hadde postkontoret på Vidrek da, kom rolig og ærverdig opp og tok imot postsekken som Haukland hadde med. Bussen kjørte videre, og Kongsbakk gikk ned med sekken til kontoret som han hadde i huset sitt, for å sortere posten. Ungflokket etter, og vi var mange på den tid av smått og stort. Posten skulle deles ut på butikken når den var ferdigsortert.

I den tida det tok før Kongsbakk kom ut med posten, var visst høydepunktet for unge den dagen. Der møttes vi alle, og det ble "sosialt samvær" som bød på mange ting, ikke alltid til bare glede for de voksne som hadde møtt opp. Det kunne vinterstid hende at spesielle voksne ble ei lue fattigere av en sneball som flaug forbi. Den skyldige blei åtnakket av den "fornærmede" uten noe nevneverdig resultat. Småjentene sto borte ved butikktrappa og tisket og visket for seg sjøl med sine hemmeligheter, og guttene tøffet seg med forskjellige aktiviteter. Krefter ble målt i sneskavvelen, og uheldig var den som trakk det korteste strå og ble baset i ansiktet og holdt ned i snedungen over lengere tid, ja, ofte så faretruende lenge at en voksen måtte gripe inn for å skille kamphanene. "Småkjæresten" møttes her for å hente posten, og andre hadde gleden av bare å se sin "drømmeprins" eller "prinsesse" i flokken. Guttene skulle tøffe seg, og dyttet eller sprang etter sine "utvalgte". Det var i det hele tatt et yrende liv som stanset opp når Kongsbakk plutselig kom ut med post og nøkkel for å låse opp butikken. Alle hadde samlet seg rundt trappa, og da butikkdøra gikk opp, mildelst talt stormet unge inn for å komme seg så nært fram til disken som mulig. Trengselen var stor, og den lille butikken var nærmest

overfylt da alle var kommet inn. Rolig og ærverdig leste Kongsbakk opp posten, og hver og en tok imot sin del av brev, kort, følgebrev, postanvisninger og aviser. Da der ikke var mer å hente, gikk de fleste ut etter tur. Noen ga seg igjen for å handle hvis det var noe de ~~br~~brøngte.

Ute var det nå blitt mørkt, vinterstid. Alle fant sparkene sine, og innover og utover bar det i full fart med postveska på sparken. De små føttene sparket så fort at det gnistret under meiene etter den isbelagte veien. Månen lyste opp landet, fjorden og fjellene. Hjemme satt det to foreldre - som ventet på posten.- Kanskje var det i bunken et Nynorsk vekeblad der de små kunne lese om Vangsgutane og Knut Bergs meritter.

Slik var det annen hver dag når vi hentet posten da jeg var lita.

Marit.

DETTE ER EN HISTORIE OM
FIRE MENNESKER KALT ALLE,
NOEN, ENHVER OG INGEN.

DET VAR ET VIKTIG ARBEIDE
SOM SKULLE GJØRES, OG ALLE
VAR SIKKER PÅ AT NOEN SKULLE
GJØRE DET.

ENHVER KUNNE HA GJORT DET
MEN INGEN GJORDE DET.

NOEN BLE SINTE PÅ GRUNN AV
DETTE, FOR DET VAR ALLES
JOBB.

ALLE TRODDE ENHVER KUNNE
UTFØRE DET, MEN INGEN FORSTOD
AT ALLE IKKE VILLE GJØRE DET.

DET ENDTE MED AT ALLE BEBØREIDET
NOEN DA INGEN GJORDE HVA ENHVER
KUNNE HA GJORT.

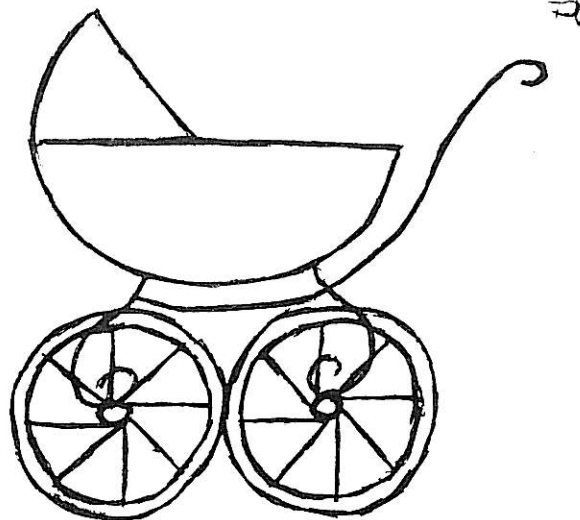

GRATULERER

Den 14. mars fikk Asbjørn endelig en fin lillebror, og Anne Berit og Gaute sin sønn nr. to. De slo til med det samme påskenummeret gikk i trykken, så vi fikk det ikke med da. Odmund har rukket å bli vel tre måneder nu, og er en stor, fin gutt.

Vel en måned seinere, den 17/4, kom lille Silje på Vollen, og Idun blei storesøster. Anita og Svein fikk si andre jente, og ho var med å feira 17.mai sammen med oss på grendenuset. Vi gratulerer alle sammen, og ønsker dere alt godt med smårollingan.

Helt på tampen er det litt trist, for det blir nok noen Austavinder uten velkomstnilsener til småtroll. Hvis det ikke kommer en overraskelse en eller annen plass. Det har jo skjedd før.

VITSER

Eieren av den nye leiligheten viser en venn rundt og forteller stolt at han har møblert den helt etter sitt eget hode. Vennen nikker og sier: "Jeg syntes nok det virket litt tomt her inne".

En dame hadde kjørt for fort, og ble stoppet av politiet: Her er det 50 km-sone, og De kjørte i 80 frue. Men det sto da 80 på skilte. Det er fordi det er Riksvei 80. Da er jeg jammen gla for at du ikke så meg da jeg kjørte på Riksvei 250!

To tørste menn møttes i ørkenen under en stekende sol og den ene sa: "Unnskyld, men du de skulle vel ikke ha en aldri så liten vannblemme på Dem vel?"

Faren: -Nå må du si farvell til tante, Børre.
Børre: -Jeg vil ikke!
Faren: -Hva er det du sier gutt! Hva pleier man å si når tante skal reise?
Børre: -Å, gudsjelov!

Hun skulle aldri ha giftet seg med den bokseren. Før en kamp ringte hun alltid til hans trener og spurte: -Hvordan er det med ham?
-Han er ok. Også ringte hun etter kampen og spurte: -Hvordan er det med ham? -Han er KO.

Jeg har jo sagt hundre millioner ganger, at du ikke skal overdrive sånn!

Lille Marte snakker med mormor i telefonen. Plutselig mister hun telefonrøret i golvet. Hun tar den forsiktig opp og spør: "Slo du deg mormor?"

Ei vakker dame henta et par sko hos skomakeren og spurte hva det kostet. "Et kyss", svarte skomakeren. "Utmerket" svarte damen, "Da kommer bestemor og betaler i morgen".

-Hva heter du gutten min?
-Harry Olsen.
-Og faren din?
-Pappa.
-Ja, det er detdukaller ham, men hva er det moren din kaller ham?
-Tjukken!

KARNEVAL

Den 14. mars hadde ungdomsgruppa karneval i gymsalen. De yngste ungene fikk være med de første timene. Det var mye rart å se, noen var ganske nifse utkledd, men det var vel meninga. Det var mange flotte kostymer og stor variasjon. Ungene fikk hver sin flaske brus, ellers var det salg av pølser, kaffe og kaker. De beste kostymene ble premiært. Alle så ut til å kose seg.

S. THORSTENSEN A/S
8540 BALLANGEN

Pris og kvalitet -
fører oss i tet.

I byens og
distriktets tjeneste

**Narvik
Sparebank**

ANKENES

NARVIK

BJERKVIK

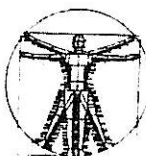
Alt hva du trenger av belegg og tapet,
vi har det på tilbud - selv beste kvalitet.

A. ANTONSEN

DAGLIGVARER - SKIPSHANDEL

8520 Ankenesstrand Tlf.: 56 154 - priv. 56 156

- Trening
- Badstu

- Boblebad
- Solstudio

HAVNA TRENINGSSENTER

Innehaver: Fysioterapeut Bjørn Nytrøe

Fagernesvn. 3 - 8500 Narvik
Telefon 45450

BLI FRISK OG SUNN, MED OSS EN STUND.

Myklevold og sønner

BALLANGEN - ANKENES

FERSKE BRØD OG KAKER, KJENN HVOR GODT DET SMAKER!

Vi har Husqvarna
50 Rancher

- Vibrasjonsavdempet og støysvak.
- Sterk på lave turtall.
- Enkel og trygg å sage med.

Husqvarna
Motorsageekspertene.

ARNØY & CO
Fagernesveien 8 - 8500 Narvik

OFOTENS BESTE

10% PÅ SMS

(Sparing med
skattefradrag)

Ankenes Sparebank
- i stadig vekst

Telefoner:

Narvik: (082) 46 020

Bjerkvik Sparebank: (082) 52 101

Håkvik: (082) 59 355